„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 139. У Новом Саду у недељу 8. (20.) септембра 1885. ГОДИНА XX.

АВТОНОМИЈСКИ САБОР.

Још двапут само треба да падне на земљу ноћ; још двапут само треба да се смркне, па је онда време да — сване.

Наш народ је престао и дисати. Колико год је у нас очију, те су управљене на сабор; колико год има наде и жеља, те су се данас упутиле Карловцима. Наш народ, који је у ово последње време био толико будан, очекује с пуним правом, да ће дочекати зору.

Последњи сабор, који нам је донео оно, што се није саборисало, беше сазван на дан св. Гурија Свечано отварање данашњег сабора, биће по свој прилици 12. септембра, на дан св. Автономија. Сабор наименовања носи календарско име: гурејевски сабор; данашњи сабор мораће се звати по календарском имену — автономијски.

А зар само по календарском?! Зар може неко сумњати, да се данашњи сабор не би звао автономијски и онда, кад баш и не би његово свечано отварање било на дан св. Автономија?

Ми у то не сумњамо, управо не смемо сумњати, јер би то значило сумњати у поштење, част, образ и достојанство изабраних посланика.

На данашњем сабору, не може више бити питање о начелу, јер је то питање решено, него може само бити питање о — поштењу. Јесте. После оноликих зборова; после онако утврђеног програма; после оноликих обрицања и заверавања од стране наших изабраних посланика пита се данас само једно: Јесу ли ти посланици поштени људи, да одрже што су обећали? Другог питања — нема.

Ми према томе утврдо држимо, да се огромна већина данашњег сабора неће ни часа колебати, не сме се колебати ни часа, иначе ће се поколебати, вера народна у све нас а из његових груди мораће излетити очајни јаук, да је подло и недостојно преварен . . .

И по трећи пут велимо: то се неће десити; то се не сме десити, иначе смо са народним поверењем свршили сви редом, свршили и прави и криви, свршили на дуго и дуго, па можда за навек.

Големо, горостасно, судбоносно питање стоји већ четири године у нашем сабору. До сад је био сабор затворен. Ал кад се прекосутра отворе врата саборнице и изабрани народни посланици уђу унутра, мораће одговорити на то питање. А то питање гласи: Шта ради српски народ онда, кад му се потлачи његово највеће и најсветије право? Пазимо добро како ћемо одговорити на то питање. Наш одговор схватиће „меродавни кругови,“ као одговор целог народа, па ће се према том одговору равнати и за у будуће. Покажемо ли се мекани; покажемо ли се кукавице и неспособни да станемо на браник за једну од најглавнијих тековина наших предака, онда смо свима и свакоме посведочили, да се с нами излази најбоље на крај онда, кад нам се стане ногом за врат. И тада нећемо морати више дуго чекати да дочекамо свршетак. У свакој борби пропада најпре онај, који нема снаге да се одупре.

Ми стојимо скљештени између прошлости и будућности. Осврнимо се натраг, па ћемо видити небројене лешеве наших добрих и поштених дедова, који су изгинули, прибављајући нам право, које би неки од нас хтели да данас кукавички напусте. Погледајмо напред; завиримо у колевке у којима се одљуљкује српска крв, и запитајмо се: можемо ли и смемо ли без зазора пристати у сабору на то, да се не само нами, него и њима одузме једно од најглавнијих права. Од нас се тражи да прохарчимо и распемо најглавнији политички иметак; а да направимо од своје деце бесправну — гомилу. Имали икога који то може? Ако је дошло време отимања права, нека га, слабији смо, али својевољно одустати — не смемо. Нисмо то ми стекли; није то само нами, него је и нашој деци остављено, па немамо право харчења

Наш положај је тежак, али јасан. Што није само наше, него својина целог народа, својина прошлих, садањих и будућих поколења, то не сме ни један нараштај напустити, прохарчити. Ми нити можемо нити смемо као поштени људи одбацивати благо туђе, благо наше деце Нека то од нас нико не тражи, јер иначе тражи што учинити не смемо

А ономе, који је мимо врата ушао у тор овчији, треба показати његово право место; он који је четир године аговао по нашој цркви и автономији, треба да види у сабору свога моралног судију — народ.

Прав пут, није никада нашкодио народу. Наш народ неће умрети сутра. А ако и изгубимо при првој инстанцији, друга и трећа инстанција биће уз нас. Наша ће бити будућност, у прилог наш ће решити историја.

Ово је наша добродошлица гг. посланицима, ово је у име сретног рада — сабору.

J. T.

НАСТУПАЈУЋИ САБОР И ШКОЛА.

Народ је проговорио Отворено, целоме свету на видику, казао је на коме је царство. Ни по бабу ни по стричевима, већ по правди бога истинога! Избори су испали, како се само захтевати могло. А томе је свест припомогла. Свест народна је дакле одржала победу. Евала нека је народу и будној свести његовој!

И тако смо сад на прагу давно жељене мете. За дан, за два и — сабор ће да се отвори.

Било је — истина — и до сада сабора. И до сада је наш народ преко својих изабраних посланика саборисао — уређујући цркву и школу своју, те стожере просвете нам народне. Али као наступајући сабор, који ће сутра, прек-сутра у Карловцима да се отвори — од минулих ни један не беше! Значај рада овога сабора, далеко надмаша оне. Прем-да ни онима важност побити не смемо. Јер минули сабори беху нам луч, да се из таме кроз светлост до данашњег дана провучемо. Они нам поступно отвараху врата, кроз која имасмо проћи, да би светлију будућност своју угледати погли. Они нас управо доведоше довде где смо сад. С тога их не смемо омаловажавати! Али ни стати не смемо овде где смо сад, коракнимо даље и покажимо се свету да смо будни. Будимо виђени и — чувени! А то зависи много од наступајућег сабора. С тога с правом и очекујемо то од њега . . . .

Народ је наш, покрај свагдашње свести своје, знао се и у самосталности одржати. Ничијег туторства над собом трпео није. Намет покровитеље, у јавним делима својима, свагда је достојне презирао и од себе одбијао. Па опет незвани гости натурише нам се. — Школу, тај храм просвете нам народне љуто позледише. Истргоше грдан део из загрљаја нам народног, Разчережише је, потурчише и положише на-њ своју покровитељску руку. А учитељство? Оно јадно поста слуга лоших господара!!! — Зар и то мирним оком да посматрамо? Зар и према томе равнодушни да будемо? То не може и не сме бити! Потурчене школе нам ваља опет у загрљај повратити. Покровитељство над њима ничије трпети не смемо. А понижено учитељство ваља нам из напасти избавити. Очувати нам ваља карактер и једних и других, како би нам обоје у духу народном, на пољу просветном, напредовати могло. Нека би се и о томе посланици нам народни побринули. Спасите нам господо запљењене школе и понижени део учитељства нашег — спасао вас бог! . . .

Народ је наш, као свагда свесно биће, у тежњи за самосталношћу својом, хранио и неговао и језик свој. А незвани гости, нечувеним насиљем својим, иду за тим, да нам га — ма'л те не — са свим из школа истисну. У школе нам народне силом утураше језик свој. Зар мисле њиме српче да просветимо? Зар туђим језиком да говоримо деци нашој о славним делима предака наших? Зар јуначка дела њихова туђим језиком деци да казујемо? Или нам га зар наметнуше да свој огадимо?! Јадна им мајка! За то ли нам зар натурују покровитељство своје? А ратос га! Деца нам се киње и муче. Кукавче оно, од 7—8 година, још ни свога матерњег језика не зна а приморано је учити речи, неког, њему непојамно теретног језика. Па зар према томе равнодушни да будемо? Зар мирно да посматрамо теглећи јарам, на деци нашој? Дал би то очински било? Могу ли то својим очима гледати посланици нам народни? Зар нар. сабор да није у стању томе лека наћи? Деца вас моле, да се смилујете на њих, господо преставници! Школе кукају са нечувеног насиља туђинског, молећи за помоћ вашу! Избавите их обоје и вас ће бог!

Још да би сигурније језик свој у школе нам народне протурили, не звани пођоше и даље. Учитељству нашем крај огласише, ако им језика не научи и у говору њиме вл сно не буде. Узеше га — токорсе под своје моћно закриље, да му благослов и — клетву деле — да га потврђују и отпуштају! Нас у свему над њиме немогућим учинише. Школску власт нашу игнороваше и омаловажише. Народ нам и светињу нашу погазише. Преврат у делима нашима створише. Тиме уједно крунисаше и сва своја досадања дела! И ми зар и нато да ћутимо? И према томе зар малодушни да се покажемо? Никако! — Свест нам налаже да будемо опрезни Образ и поштење нам захтева да очувамо право своје над школом и учитељством нашим. Школа и настава њена треба у духу народном да се креће. Тако ћемо само понос свој уздићи моћи. Не попуштајмо ни трунка од права свог! Будимо, што јесмо — свесни и прави Срби! — Нека би и ово питање посланици нам народни пречистили. Узвисите господо школу и учитељство Истргните их из руку намет покровитеља Повратите им народни карактер. Унапредите, их, да се и настава школска унапреди! . . .

— — — — — — — — — —

Од наступајућег сабора много се очекује. Изабрани посланици велики задатак имају. Нека би бог дао да га успешно доконају. Народ с нестрпљењем изгледа крај његов. Срећно дакле да бог да!!!

У Фелдварцу. **Слободан.**

Главна скупштина „Матице Српске“

31. августа (12. септембра) 1885.

Извештај потпредседника књижевног одељења СВЕТОЗАРА САВКОВИЋА о књижевном раду матичином од прошле скупштине до данас.

(Свршетак.)

О раду одбора за издавање „Књига за народ“ из задужбине Петра Коњевића, част ми је ово јавити:

ЛИСТАК.

БАБА-МАРТА — БАНКРОТИРАЛА.

Слика из живота.

Није дошла у књигу инволвентних, није нит кога преварила нит су је затворили, нити се пак о њезиној пропасти много говорило, чак „свет“ у главном о томе ништа није ни дознао, али је за то ипак пропала, банкротирала је, утрошила је сав свој „капитал“, што га је од толико година стекла, скупљајући новчић по новчић. Криза јој саде наједаред однела сву њезину мучно стечену тековину, сав њезин покретни капитал отишао је у мутну Марицу!... „Свет“ се није распитивао, да ли је баба-Марта банкротирала „паметно“ или не, а данас банкротирање само по себи није никаква срамота, као што је то некада било, већ „свет“ хвали или куди банкрота према том, да ли је „паметно“ или „лудо“ банкротирао. Ко је „паметно“ банкротирао и згрнуо коју хиљадицу, тај је сигуран, да ће га „свет“ уважавати и поштовати, а ко је „лудо“, тај поред штете нек се не брине и за срамоту своју. „Свет“ му не може опростити, што није био „паметнији“. За баба-Марту пак слабо је ко разбирао, да ли је „паметно“ или „лудо“ банкротирала, тек једног дана вису је видели, да је изишла на пијацу, али то није ником упало у очи, осим деци, која су ишла у школу, а разуме се и шегртима, који су се вијали по пијаци и улицама. Приметили су, да међ варошким пиљарицама нема најглавније особе — нема баба-Марте! Одмах им је упало у очи, да нема оног подужег стола, испред којег је баба-Марта стојала или на малој клупици седила и на којем су поређане биле гомиле јабука, крушака, кајсија и другог воћа, нити је пак ту онај још дужи сто, на којем је стајала машина, лонци, чаше, кашике, шећер итд. Све је то сад уједаред нестало, а што је главно, нема баба-Марте, код које су ђаци и шегрти најрадије пазаривали, јер је она умела да се са њима и нашали и да прима од њих шалу, па се тако спријатељила са својим најбољим муштеријама. С њоме није могла конкурисати ни једна пиљарица и то не само с тога, што је она својим понашањем умела задобити муштерије, него што је умела и од продаваца воћа у велико јефтиније од других свој еспап купити, па је дакле двоструко тукла своје конкуренткиње. С тога су је остале пиљарице мрзиле као смрт, али су пред њом морале ћутати, јер баба-Марта беше јунак и на — језику, па тешко онај, на коју се проспе њезина срџба и на коју се окоми њезин језик. Ту више не опра ни Дунав ни Сава и, што је главно, постане немогућном у пиљарском свету, јер је баба-Марта гони све дотле, док јој не отера све муштерије редом и док њу саму не стера са пијаце. За то се остале пиљарице љуто боје баба-Марте и неће ни пошто да јој се замере, али с тим ревносније оговарају и нападају је иза леђа. У очи најбоље пријатељице, а иза леђа отровне душманке — баш као и у „отменом“ свету. Сад пак уједаред беху ослобођене и од те нужности, да се претварају и баба-Марти улагивају; сад уједаред могоше свом језику слободно пустити на вољу, јер је баба-Марта — банкротирала, па се од ње немају више чега бојати.

А како је дотле дошло, да је баба-Марта банкротирала?

Нико неће веровати, да је пропала са своје хуманитарности, са племените намере, да прост свет одвикне од силног пића ракије и вина и да га примакне што више „културном животу.“ Свеједно је напослетку: а веровао ко или не веровао. Ствар је, да је баба-Марта пропала, банкротирала, а ево у чему је ствар.

Баба Марта је често одлазила у околна села, да би пронашла, где се може добити најбоље воће а по најудеснију цену, али кад стегне зима, кад околним сељанима — воћарима понестане воћа, а ни она сама нема робу од сваке руке — онда богме железницом отпутује чак и у Тамишвар ради својих „трговачких послова“, те од тамошњих пиљара и пиљарица „en gross“ купује јабука машанака, па их после у своме месту препродаје. Увек има најбољег и најфинијег воћа од сваке руке, па за то не пазаре само код ње шегрти и школска деца, него чак и прве гостионице узимљу од ње зими јабука. Док друге пиљарице зими немају друга посла, него само над својим лонцем са угљеном грију руке, донде се баба-Марти уштапе прсти, пазарећи и мењајући час двогрошку, час шестак, а богме чешће и форинту.

Кад пак није код куће, кад се својим „трговачким послом“ налази на путу, онда је замењује њезина кћи — лепа Мила, за којом је не једном господичићу запело око, али Мила зна, како треба да се влада ваљана и честита девојка, па за њом не може нико ни једне ружне рећи. У осталом, матер заступа најдуже један дан, па онда је нико не може видети на пијаци, јер седи код куће и ради Време јој никад у нераду не пролази, па за то ни нема кад да мисли о другом чем, што би је можда могло одвести на криви пут. Рад је најбољи и највећи чувар моралности.

Но то се нас овде не тиче, јер не припада строго самој ствари, пошто ми овде хоћемо да говоримо једино о банкротству баба-Мартином, те с тога остављамо Милу на страну и прелазимо одмах на саму ствар

Бавећи се једанпут својим „трговачким послом“ у Тамишвару, видела је баба-Марта на тамошњој пијаци са свим нешто ново. Пиљарице имају дугачке столове, на којима се налазе велике машине за кување млека и каве. На столу пуно повећих чаша и у овима ка-

На основу одлуке лањске главне скупштине одређено је, да се из задужбине Петра Коњевића издају „Књиге за народ.“ Књиге те доносиће таква поучна и забавна дела, која ће наш народ подизати и снажити морално и материјално, и која ће га поучавати, како да чува и негује своје здравље. Забавна дела црпиће се из нашег народног живота и живота сродних нам словенских племена. За тим ће се ићи, да дела буду оригинална, али ће моћи бити и прераде и преводи. Главно је, да служе на корист народу. Дела, која се приме за те „Књиге“ награђиваће се по штампаном табаку и то: преводи или прераде највише до 10 фор., а оригинали највише до 20 фор.

Књиге ће доносити и слике, где то захтева сам предмет по себи. На насловном листу сваке књиго долази лепо израђени лик народног добротвора Пере Коњевића, а око њега лаворов венац, и натпис, да је књига издања трошком фонда Петра Коњевића. Књиге те излазиће у величини од 2—4 табака, штампаће се у 4000 комада и продаваће се по 10 нов. комад Црквеним општинама шиљаће се на поклон. Растурање тих књига поверено је вредном издавачу српских дела и штампару А. Пајевићу. Ради уређивања „Књига за народ“ одређен је из чланова књижевнога одељења нарочити одбор, који ће припослане рукописе бесплатно оцењивати и о своме раду извештавати књижевни одбор и одељење. Чланови су тога одбора: Др. Ђ. Натошевић председник, Свет. Савковић потпредседник, Ђорђе Рајковић, др. Ђорђе Дера и А. Хаџић. Тај одбор састајао се 7 пута, и на тим систанцима одредио је, да у I. свеску „Књига за народ“ уђе животопис Пере Коњевића народног добротвора, од дра Илије Вучетића и позив за издавање „Књига за народ“; у II. свеску „Буквица здравља“, од дра Милана Јовановића-Батута; а у III. свеску: „Буквице болести“, од истога писца. Све три свеске изаћи ће на једанпут и разаслаће се у један мах. I. и II. свеска већ су готове, а III. ће се доштампати за који дан.

За „Књиге за народ“ примљени су још и ови списи:

1.) „Пазимо на здравље, то највеће благо наше“ од Стевана Милованова, али да наслов делу буде: „О ваздуху.“

2.) „Најглавнија правила о практичном васпитању деце“ по немачком написала Милева Симићева.

3.) „О човеку“ по Берлину и Тучеку превео Ђорђе Глибоњски.

Нису примљени ови списи:

1.) „О васпитању“, написао С. Ј. Радосављевић.

2.) „Ратар у пољу и на дому“ превео и написао Петар Ј. Кнежевић.

3.) „Одело и станови у своме односу с ваздухом“ од Р. Радоа, с француског превео Здравко Рајковић.

4.) „Доктор Ј. Марић у Бољевићу или Поуке о домаћем васпитању“, од Богдана Добросављевића.

5.) „Чувај зубе“ од дра Х. Жоржа, слободно превео М. Петровић.

6.) „Здрава кућа“ од дра Х. Жоржа, превео М. Петровић.

7.) Четир главе из Смајлсове књиге „Штедња“ које је на српски превео А. М. Матић.

Чланци су ти:

а.) Вредноћа, б.) Какве су навике у штедише, в.) Примери штедљивости и г.) Шта вреде ситнице.

Цео програм рада око издавања тих „Књиге за народ“, као и начин, како ће се те књиге издавати, утврђен је на нарочитим састанцима књижевног одељења.

У погледу питомаца из стипендијских закада, што стоје под управом матичином, а налазе се под надзором књижевног одељења и одбора, част ми је известити славну скупштину, да су се питомци у опште добро владали и добро у наукама успевали.

На одлуку лањске главне скупштине изабрао је српски патријарх на упражњена стипендијска места из закаде пок. Нестора Димитријевића између кандидованих компетената: на прво место са годишњом стипендијом од 250 фор. Светозара Петровића, свршеног гимназисту; на друго место са стипендијом од 150 фор. Јована Богдановог, гимназисту III. разреда, и на треће место са стипендијом од 150 фор. Милана Јанковића, гимназисту I. разреда, — сву тројицу родом из В. Бечкерека. Пристао је даље, да се питомац исте закаде Милан Гаврила, свршени правник, остави у уживању своје стипендије од 250 фор. још за годину дана ради полагања строгих испита, — и прихватио је предлог, да се питомац исте закаде Павле Симић помакне из најнижег стипендијског разреда у виши са стипендијом од 200 фор.

За костићевог питомца изабрани Милан Недељковић, философ III. године, молио је министарство, да не мора слушати науке у Пожуну него у Грацу. Министарство није му уважило молбу, и позвало је ово друштво, да га упути, да своје философске науке одмах настави на будим-пештанском свеучилишту. Услед тога дао је поменути питомац оставку на својој стипендији, те ће се његово место на овој свупштини попунити.

Марку Јеремићу, питомцу костићевом, дозволило је министарство, да може ову годину свршити на кр. државној гимназији у Н.-Саду, али да друге гимназијске разреде мора слушати у Сегедину у смислу основног писма.

Каменко (Петар) Николајевић, питомац костићев и докторанд права, положио је први и други ригоровум, те се захвалио на до сад уживаној стипендији из закаде костићеве. То је први питомац, који је свршио своје науке од како постоји поменута стипендијска закада.

Школске сведоџбе питомаца из закаде Нестора Димитријевића поднете су према основном писму српском патријарху на преглед, и он их је по прогледу вратио без примедбе.

Исто тако препоручена је српском патријарху и молба димитријевићевог питомца и свршеног правника, Душана Симића, да може уживати стипендију још за годину дана ради полагања строгих испита. Патријарх је одобрио молбу, под условом, да споменути питомац поднесе свеју апсолуторију почетком септембра о. г.

Питомцима из закаде Павла Јовановића, техничарима III. године: Игњату Димићу, Јовану Марјанском и Ђорђу П. Рокнићу — дозволило је књижевно одељење, да могу ради полагања испита професорског уживати и за IV. годину технике своју стипендију, пошто је по чл. XXVIII. министарске наредбе од године 1884 за кандидате професуре у место досадањег трениниума уведен квадриениум.

Двојици питомаца из исте закаде остављен је рок до 1. новембра о. г. да могу накнадно полагати неке испите.

Милан Милутиновић, питомац шифманове закаде, свршио је ове шк. године I. и II. год. живописне академије у Бечу. Школском сведоџбом и цртежима својима доказао је, да је лепо напредовао.

Ради попуне неких празних питомачких места из закаде костићеве и димитријевићеве подносе се скупштини засебни извештај и предлози,

---

Политички преглед.

Политика и св. Ћирил и Метод. Галички Руси учесници Методијеве свечаности у Петрограду позвани су били на полицију, да чују осуду основану на наредби 20 априла 1854. Приказао се њихов преставник са пуномоћјем Др. Корол, ком је осуда изречена. Осуђени су: свештеник Наумовић и уредник Плошчански на 14 дана затвора (највећа казна ове наредбе); адвокат Др. Добрјански, Др. Корол, свеучилишни ђаци Курбаз и Кочовски на осам дана затвора, то ради демонстративног дјела, које показује противност влади. Уредник Марков одсутан, те му осуда није прочитана. Против посјетника Бјелицког изрећиће осуду његов окружни поглавар у Долини. У разлозима управитељство каже, да су ови Руси пошли као депутација а не као приватна лица, да су били учесници свечаности, коју је приредило петроградско панславистичко друштво, друштво са тежњама непријатељскијем према Аустрији, како доказују честе забране његовог листа. Др. Карол питао је писмену осуду, јер ће осуђеници подићи уток на намјесништво, по том на министарство и врховни управни суд.

Његово Величанство у Босни. Његово Величанство наш краљ стао је ногом на босанску земљу; отишао је до Босанског Брода и тамо прегледао војску. Ма да је тај пут трајао врло кратко време, ипак пештански листови преписују том догађају веома велику важност. Између њихових редова може се читати: „Тај корак, велики је корак ка анексији.“ — Ми са своје стране то не видимо.

Уређење црногорско-турске границе. Са Цетиња јављају, да турски изасланици за уређење црногорско-турске границе, који су добили налог, да што пре стигну на одређено жесто, још дан данас нису тамо приспели. Нарочито ћевдат Беј, који је тој комисији додељен, и који је требао још пре осам дана да се на пут крене, добио је сад опет налог, да пође на пут тек ове недеље. Турци, као Турци, њима се не жури, као веле: лако ћемо.....

ДОПИСИ.

Панчево, 3. (15.) септембра. (Наши „умерењаци“ као наставници у овдашњој реалној гимназији)

„На свештеника не примај тужбе, осим кад имају два или три сведока. А који грешеше покарај их пред свијема, да и други имају страх.“

Тимотију посл. прва Гл. 5

Ученици овдашње реалне гимназије преселише се на неко време у другу зграду, јер ће се стара школска зграда рушити, а на место ње зидаће се за лепе српске новце још лепша мађарска гимназија. И у тој српским новцем подигнутој гимназији, неће се смети ни једна српска реч чути, српски дух мораће учмати, мораће га сасвим нестати. А да ће тако бити имамо довољно гаранције ево у овоме. У данашњој реалној гимназији јака половина ученика су Срби. Па на наше свеце морају ићи сви ученици у школу; а кад звоно трећи пут позове на св. литургију, онда православни иду у цркву, а после подне опет у школу. То сам видео својим очима на Усековање Јованово: а ваљда неће нико рећи, да је то незнатан светачац. Управа карловачке гимназије тако је толерантна и тако поштује римокатоличке свеце, да ученицима те вероисповести дозвољава, да сваког свог свеца изостану од предавања, а римокатолика има у разреду један или два: а већина ученика панчевачке реалне гимназије мора да иде на своје велике свеце у школу. И то поп Лука Поповић, као г. катихета гледа мирном душом. Али да! Где би се он замерио г. директору Тордају?! — А како стојимо са српским језиком? Предавање тог предмета почиње већ (!) у 4. разреду. Потпуно је необлигатан за све ученике: необвезан дакле тако исто за Србе, као и за Немце, Чивуте и Мађаре. Па и то нешто како се негује! До данашњег дана није било јој ни једног часа предавање српског језика: а на томе се има захвалити увиђавности г. Илијћа, управитеља основних школа и предавача српског језика на реалној гимназији. Боље би било, да г. Илијћ иде редовно, да предаје ученицима српски језик, него што пише „учебнике“ за мађарски језик; јер оно је главно, а ово споредно. Па ако већ то не може да чини из родољубља — та реч не постоји у његову речнику — нека чини из дужности. Али куда сам ја отишао?! Шта се тиче те господе српски подмладак? Па шта их се и дужност тиче? Имају они другог важнијег посла. Ровали су са г. Каменком Јовановићем на челу дотле, док нису овде и последњу српску школу покомуналили, а учитеља оставили без хлеба.

Баш кад сам довршивао овај допис, добијем писмо од свог пријатеља из Кикинде, у ком ми се јада, како тамо српске ствари жалосно стоје: „Сваки би свештеник, да постане протом; а што српска деца у мађарској гимназији заборавe српски, па између себе мађарски говоре, то се њих не тиче. Мађарска се друштва оснивају, српска пропадају. Читаоница српска ни не постоји.“ Хеј мој пријатељу! Не даду се ни Панчевци. Већ је у историју прешло, откад овде нема читаонице. Међер се Панчево и Кикинда баш истичу!

Арап.

Велики Бечкерек. (Ердељски мађарски културферајн и Срби Бечкеречани универзитетлије.) Цењеним читаоцима „Заставе“ биће познат тај мађарски назови „културферајн ердељски.“ Мађари веле, да је томе друштву циљ, да бајаги сачува мађарски живаљ у Ердељу од румунског и саског утицаја, да негује мађарски језик и народну свест међу тамошњим Мађарима. Све би то лепо и красно било, да је то тако и да то назови културно друштво нема и друге намере.

Ми имамо осећаја за наш народ, ми би хтели да га очувамо од туђег утицаја, па би искреном љубављу гледали, да се и други народи, па и мађарски самостално развијају и у културном и у народносном погледу.

Али није та намера права намера мађарског културферајна. Његова је намера да шири шовенистичка начела, утопију-мађаризацију и да потискује и угушује народносну свест Романа и Саса.

Крајње је време, да народи у Аустро-Угарској увиде, да им спас лежи у узајамној солидарној свези свију народа, који у тим савезним државама живе.

Према овом злонамерном покушају не треба да Срби равнодушни остану. И нас треба да боли тај неоправдани покушај мађарских шовениста, и ми треба да се оградимо против тога. Па то и учинише Срби Бечкеречани универзитетлије.

Пре три недеље, приредили су Мађари и Чивути универзитетлије у Бечкереку једну дилетантску представу у корист том злогласном културферајну. Када се састављао одбор, који ће ту представу израдити, позваше и неке Србе ђаке овдашње. Али ови са презрењем одбише позив и не хтедоше ићи на састанак осим једног.

Чивути и Мађари ипак наштампаше на плакату те представе ово: „Овдашњи ђаци универзитетлије приређују и т. д. Али Срби ђаци не хтедоше ни ићи а камо-ли учествовати у тој представи, а после кад увидеше на шта Мађари и Чивути циљају, издаду у местном немачком листу „Недељне Новине“ изјаву, у којој се вели, да они нису хтели учествовати у тој ствари, знајући задатак тога културферајна а оградише се против тога, што та господа одборници не рекоше на позивници да ту свечаност приређују али без — Срба.

Ту изјаву потписаше сви Срби универзитетлије бечкеречке осим оног једног јадника, који је и на

шике. Сироти људи, надничари и радници, таковвани бећари, који нигде ништа немају, долазе ту и купују чашу „беле каве.“ Пиљарица метне у чашу шећера, сипа каве и млека, а „бећар“ купи од ње још и земичку, па ту „врштукује“ или стојећки или седећки, јер око стола има и неколико столица, те „гостима“ стоји на вољу или да седну, или да стојећки сврше свој посао. За доручак разуме се у напред плаћају, но не да се претплаћују, већ увек сваког јутра башка. Чим је ко са својом чашом готов, одмах и одлази даље својим послом. Ред влада да не може бољи и лепши бити.

То се баба-Марти јако допало. О том је мислила целог дана, па и ноћу, кад се железницом из Тамишвара са покупованим еспапом враћала натраг. Мислила је разуме се и на личну добит, која мора из предузећа произилазити, али у њеним мислима преовлађивао је културни моменат. Сравњивала је учтиве и солидне тамишварске „бећаре“ са расвалашним „бећарима“ из свога места. Први тако мирни, тако скромни, а други све саме пијандуре и расвалашници! Први попију своју „белу каву,“ па гледају свој посао, а други чим отворе очи ударе у ракију и вино, па после улицом певају или се по пијаци вуку беспослено! Каква разлика! То долази сигурно отуда, што први доручкују „белу каву“, а други ако што и једу из јутра, то једу киселих паприка и краставаца, сланих риба, црног лука, чварака или пак питије, па онда удри по ракији и вину док се са свим не онесвесте. Та баба-Марта има сваки дан прилике да види такве људе, па је срце боли, кад види, да човек, створен по образу и подобију божјем, постане гори од марвинчета. А ти људи иначе нису рђави. Добри су, поштени. Само да то проклето пиће није. Хајде да пију као људи после ручка две три чаше вина, па ма то који пут и која више бала — та баба-Марта и сама милује, да после каквог масног јела мало срчне —, али пити на ште срце, чим човек очи отвори, или одмах се наклопити на киселе паприке и друга таква јела, те у себе сипати вино као у буре без дна — то је грехота пред богом и срамота пред људима. А то ће све довде трајати, док „бећари“ у њезином месту не буду добили прилике, да доручкују „белу каву,“ него буду од којекаквих пиљарица куповали киселих паприка, питија и т. д., па онда хтели не хтели морају пити. „Бела кава“ већ не би им дала, да се отривају ракијом и вином, а после, то предузеће могло би јој велике користи донети и она је сад у глави почела рачунати, колико „бећара“ има у њезиној вароши, те према томе колико би „белих кава“ дневно могла продати. У Тамишвару распитала се за све потребно, за цену машине и других нужних ствари, распитала се, пошто се продаје кава и т. д. и према томе израчунала је, да би она могла врло лепу хасну имати, а поред тога учинила би добро и богоугодно дело, јер би „бећаре“ одвикла од пића, учинила би од њих људе.

О том је мислили целим путем, а о том и кад је кући дошла, а што баба-Марта једанпут себи уврти у главу и за добро пронађе, то мора и извести. Нек јој ма ко шта говори, она ће ипак извести на своје и по својој глави радити. О овој ствари, што је наумила сад извести, договорила се само са својом ћерком, али ова јој се није противила. Рекла је, да је све добро, што је мати наумила. Нико радоснији од бабе-Марте. Хвала богу има новаца, па јој се може. Од свога двадесетогодишњег пиљарења уштедила је три стотине форината, и нешто јаче, па се с тим сигурнија осећа, да ће са својим предузећем успети. Прво је удала ћерку. Нашла се прилика — запросио је Милу један занатлија из другог краја. И боље. Сад ће бар сама остати, па ће се са свим одати свом послу. Опремила је по могућству своју ћерку и дала јој две стотине форината мираза, а с остало мало крајцара радиће!

И заиста је баба-Марта и извршила, што је била наумила! Купила је дугачак и широк сто, неколико столица, машину за вађење, чаша, кашика, неколико глава шећера и неколико фуната каве. Своју нову „радњу“ пријавила је полицији, па је и за то разуме се неку извесну своту морала платити, али она је то радо учинила, та све ће јој се стоструко вратити натраг. Код куће је испекла каву и у авану истукла, а шећер је исекла, па сад само да купи млека, те сутра може одмах отворити своју нову „радњу.“ Морала је још најмити једног момка, који ће јој сто и друге „реквизите“ изнети на пијацу, а после ће све те ствари преко ноћ остављати на сигурно место код каквог пијачара, те их неће морати сваког дана вући кући и оданде зором опет на пијацу. Пијачару ће за „чување“ плаћати два три шестака месечно, ако већ не буде хтео бадава примити њезине ствари.

И дође велики дан, и отвори баба-Марта своју нову „радњу!“ Машине су наложене, млеко се кува, а мирис од каве простире се по читавој пијаци, а баба-Марта гори сва од узбуђења и очекивања. Око чудноватог „гостионичарског“ стола искупио се силан свет: ту су деца, ту шегрти, ту надничари и пиљарице. Баба-Марта с одушевљењем говори, како је ето дошло доба, да „белу каву,“ могу пити и сироти људи, а не само господа, па слатким речима нутка надничаре, да седну за сто и врштукују. Али се нико њезином позиву не одазива. Сви су јој се смејали у очи, а њене друге — остале пиљарице — потајно се радовале. Баба-Марта пак хвалећи „белу каву“

састанку одборског поменутог дилетантског друштва био.

Па тај делија је и мајчин штипендиста. Шта би рекао покојни добротвор да устане и да види каквог питомца има? Жалост је то, кад у омладини има и таквих људи. Ово што рекосмо, рекосмо отворено српски, па ма нам ко пребацио да је „оштрим“ начином писано. А и за што да кажемо каквом лажљивцу: „не говориш истину“, боље је а и својство Србиново је таково, да се не уме претварати, велимо, боље је да му кажемо отворено: „лажеш“. Оволико сматрасмо за нужно, да јавимо српском свету.

Карловци 4. септембра. (Герман као Карловчанин.) У заносном одушевљењу после обављеног избора саборског посланика неимасмо кад, да вам о самом току избора пишемо. Међутим ток избора је поред сјајног резултата му од споредне важности. Главно је, да је Герман као „карловачко дете“ изгубио и код „својих“ Карловчана сав кредит. А изгубио га за то, што је ево за све време своје владавине радио само онако, како не треба. Нека послужи и ово за доказ, како се Герман брине о добру свог народа, како му напредак народни лежи само на језику а не на срцу! У Карловци су српске основне школе вероисповедне, под исповедном управом српско-црквено православне општине, дакле и под врховним надзором Германа. Па никад, баш никад да се заинтересовала Његова Небираност за те школе. Хваљена даровитост и енерђија његова требала је бар ту да излије своје благодети. И дан данас народни учитељ у Карловцима не да живи, него се бори са својом годишњом платом од 400 ф. и то у Сијону, где уживa патријарх 150.000 ф., где уживају придворни калуђери за незнатно службовање хиљадама форината годишњих прихода — у Сијону српски народни учитељ мора да издржава своју породицу са 400 фор. годишње. Па каква награда такав рад. А школа? А развијање дечије? Оно пати. Под Германом се може и то, да служи човек стар — па према томе и неспособан за учитеља! Али баш за то, та Герман и неће „банове слободњаке!“ Он трпи за то и учитеља болесна.

Мари он, што се деца не развијају, и што полазећи средње заводе пропадају. Значајно је, да од деце са наших основних школа сразмерно највише падају у гимназији. Зар није то знак лоше наставе у основним школама? Ми знамо, да су грађани карловачани потпомагали обућама школску децу, а Герман не! Ми знамо, да су карловачки учитељи, занешени племенитом идејом, да установе школску заставу, трипут бадава чекали у ходнику карловачког двора, да им и Герман помогне прилогом. Никад их и не пусти преда се. Грађани карловачки створише и осветише школску заставу. Па немојте се чудити, што Германа и Карловчани напустише. Болело је и њих његово насиље у народној автономији. Болело, али држећи, да га познају, надаху се бољему. Па када се преварише, зло преварише, они стадоше на ноге јуначки и гласно рекоше, да је цело српство одјекнуло: Протестујемо против насиља, и бирамо само противника Германовог!

Карловци, изабрав за свог посланика на народни сабор одлучна противника Германовог, сјајним лицем и радосно очекује народне посланике у овом месту. Очекује радосно и цео српски народ, јер зна тешку али јуначку задаћу овог сабора нам. Очекује, да народни посланици кажу Герману још једну али — последњу.

Вести из места и са стране.

Маневри у Пожези. Кад су ово дана званични извештаји похвалили наше „хонведе“, те изрекли, да су се они најбоље показали при пожешким маневрима, ми смо одмах написали, да мора бити веома жалосно стоји са нашом војском, кад су чак „хонведи“ најбољи. Имали смо потпуно право кад тако написасмо. Данас су изашли у пештанским листовима „полузванични извештаји“ о пожешким маневрима где се може читати и оно: „Многих дана дешавало се, да су топови били тако намештени, да би у случају збиље погађали своје рођене пешаке. Тако се дешавало и то да су поједина оделења копала врло лепе шанчеве и тако се учврстила, а овамо је то било сасвим излишно, јер је неколко корачи натраг било природних грудобрана. Но да је било у збиљи, те би се погрешке и саме исправиле.“ Овако пише полузванична критика. И кад је тако било е онда и ми велимо, да у такој војсци могу бити и хонведи — најбољи.

Докле доводи унија? Руски народ у Галицији подлегао је у добу искушења. те ударио путем јадног полутанства, или како полутани веле, ударио је путем „златне средине“. Та наша кукавна браћа у Галицији примили су — унију. Остадоше при православним црквеним обредима, али признаше римпапу. Рим-папа и православни црквени обреди! Жалосне последице овог полутанства нису могле изостати. Није било тако давно, кад је Добромиљски манастир галичких Руса предан језуитима, и тиме поверено васпитање „православних богослова“ католичким калуђерима. Опирања унијата нису ништа помогла, а данас им отимљу њихов „народни дом“ у Лавову, те ће се од првог октобра и тамо уселити — језујите. Бадава данас кукају наша полутанска браћа те веле: „Ми смо само у пола попустили папи и Риму а не сасвим“, ништа не помаже. Ко почне једном да се роља с брега, тај се не заустављa ни лако, нит се заустављa тамо, где му је воља. Ево да наведемо шта о томе пише лист галичких Руса „Нови пролом“ и то, пошто је једном због исте ствари био заплењен.

„Ми ове ретке са жучи пишемо — вели „Новы Проломъ“. Пољско-језуитски интриганти у Риму одлучили су новим прогонствима ударити на многоизмучену Русију. Пошто су још 3. јуна 1882. узели у своје руке Добромиљски манастир са целим његовим имањем, а две године после тога засели у лавровски манастир — језуите сада, по наговору римских кругова, скочили су као на средиште наших монашеских чинова, па Василијански манастир у Лавову, да стародревним правима наше цркве зададу нови и уз то смртни ударац..... А што у овом послу имамо радити? Протестирати? Наш протест публика није читала, а његово место у другом издању морали смо накитити инсератима. Нама је на уста ударен печат.....“ Полутани, полутани, користите се бар туђом несрећом.

Издане војничке тајне. Штабски капетан, барон Потије, доскора један од најугледнијих официра у нашој армади, затворен је био месеца фабруара. То је произвело велико чуђење, тим пре што се поговарало, да је издао неке „званичне војничке тајне“. Сад се показало, да је то истина. Највиши војени суд осудио је барона Потије-а на годину дана тешке робије и на лишење официрског чина. Кад чујемо за овакве ствари, а уз то за исход пожешких маневра, онда морамо признати, да у нашој војсци није све као што треба. А кад је тако, онда не треба много да се нечимо и да помишљамо још на освајања, јер ћемо опет страдати и то разуме се народ а не дипломате.

Просвета у Црној Гори. Са Цетиња јављају по сваког Србина радосну вест, да наименовање г. Јове Павловића за министра просвете стоји у свези са знатним преображајем у просветној струци. Пре свега отвара се на Цетињу потпуна гимназија са 8 разреда. (До сад је било 4 разреда.) До године ће се отворити у Никшићу реалка, а у Улцињу поморска школа. Нема сумње, да ће се и основне школе и помножити и поправити.

прешла је у псовку, што сироти надничари свој новац бацају на ракију и вино и једу којешта, али ето сад им се пружа прилика, да се за јефтин новац избарабаре са господом. Али ни на то се нико не одазва. Само јој је један надничар са до пола поједеном виселом паприком у левој и са комадом црна хлеба у десној руци пришао.

„Та не бих то чудо пио — рече јој овај, показујући на машину, где се пушило млеко — па ма ми за бадава дала. Није то за наш стомак. Ово је за вас!“ завршн он, дижући у вис до пола поједену паприку, а сви му други гласно одобраваху и смејаху се весело.

И тако прог дана није баба-Марта продала ни једну чашу млека, али ова ипак није очајавала. Само да се један нађе, мислила је она, који ће сести за сто и попити чашу „беле каве,“ а после ће ићи лако. Увидиће овда људи, да је „бела кава“ боља, него виселе паприке и слана риба. Али никако да се тај „први“ нађе. До душе она је употребила финту, те је једног најмила, да као бајаги поручи чашу „беле каве“ и да пред осталима бруштукује, али овај јој је само више штете навео и убио глас њенине нове „радње,“ јер чим је свршио доручак њему јако позли, те су га људи морали одвести у оближњи бирт.

„Ето, нисам ли рекао — рече овај, што је јуче држао загрижену паприку у руци — да то није за наш стомак!“

То је баба-Мартину нову „радњу“ са свим убило. Бадава јој био читав труд и сва лепа намера — од надничара нико јој не постаде гост. Десет дана извлазила је на пијацу, кроз десет дана куповала је свеже млеко, десет дана хвалила је „белу каву“, а занемарила са свим продавање јабука и другог воћа, а кад дође једанаести дан, она виде, да нема више ни врајцаре. Утрошила је оно мало свога уштеђеног новца на разне реквизите, кроз десет дана пак морала је јести, а није ништа заслуживала и тако потроши и последњи новчић.

Једанаестог дана није изишла на пијацу, јер је — банкротирала! Међ осталим пиљарицама овладала је велика радост, јер су се опростиле свеје најопасније конкуренткиње, али им радост није дуго трајала. Јер баба-Марта се прво исплакала и ојадала, па онда опет новом снагом загази у борбу за опстанак. Дванаестог дана распродала је своје машине, шећер, каву и све „реквизите,“ па тринаестог дана опет изиђе на пијацу као са свим проста пиљарица. Оканула се своје намере, да „поправи“ свет, па је пиљарила и тиме се хранила до краја живота свог.

Бог да јој душу прости!..

М. В.

Народна просвета.

(Школа. Књижевност. — Уметност. — Позориште.

Матица Српска.

Састанак књижевног одбора 6. (18.) септембра 1885.

Српско учено друштво у Београду позива на свој свечани састанак за прославу 50 годишњице књижевног рада редовних чланова српскога ученог друштва Ђ. Малетића и М. Бана 8. септембра о. г.

Изашиље се А. Хаџић. секретар друштвени, да заступа „Матицу Српску“ на тој светковини.

Ђ. Јовановић шаље за награду а за „Летопис“ сеоску приповетку из српског и циганског живота под насловом: „Рашта се тако догодило?“

Мита Живковић шаље за „Летопис“ и награду своју слику из сарајевског живота под насловом: „Враг-ђевојка“.

По препоруци дра Милана Савића прима се и писцу се одређује у име награде 20 ф. а. вр.

Живко Драговић шаље за „Летопис“ и награду свој чланак: „Ђеографски преглед Црне Горе“, и јавља, да га је написао по најновијим изворима и изучавањима и по белешкама чувеног путника по Црној Гори руса Павла Ровинског.

Издаје се на оцену дру Милану Јовановићу-Батуту.

Милан Савић јавља, да песме С. На: „Сестри на самрти“ и „Сирочад“ не вреде да се штампају у „Летопису“.

Према тој оцени не примају се те песме.

Враћа се неименованом писцу његова трагедија „Пијаристкиња“ у Панчево под адресом: Filio Hungariae poste restante“.

Патријарх српски враћа поднесене му школске сведоџбе Димитријевићевих питомаца, узима на знање извештај о распису стечаја и пристаје на предлог, да се Душан Симић, питомац Димитријевићев, остави још у школској години 1885/6. у уживању своје стипендије ради полагања строгих испита.

На молбу Душана Кнежевића враћа му се драма његовог покојног оца Јована под насловом: „Великодушије и благодарност“.

Осим тога прегледане су сведоџбе неких питомаца из стипендијских заклада, које стоје под управом овога друштва.

Трговина.

= **Нови Сад** 7 (19) септембра. Житарска радња Минуле недеље узето све у све — може се рећи да је посао са храном ове јесени највећи најживахнији био. После дуготрајног кишовитог времена, настало је дивно ведро и топло време. Довози са храном је сваки дан доста. Цене су минулих дана осим кукуруза свим осталим зрнама на нашој пијаци по нешто порасле. Пшеница се живо пазари за млинове и за спекулацију; цена је у течају ове недеље са 30—40 нов. унапређена. Зоб је исто тако тражена роба за потрошњу и за магазине; цена јој са 20—30 нов. ове недеље порасла. Јечам се чврсто одржао на цени бившој. Кукуруз, од како је увременило се, те је изглед добром успеху новог кукуруза, и од како новог већ подоста на пијацу приспева, старој је роби цена ове недеље са 20—30 нов. обављена. Овонедељна житарска радња свршује се са ценама овим: Пшеница новосадска, шајкашка и она из Срема прве каквоће 6 ф. 80—90 нов., добра средња са истог земљишта 6 ф. 50—60 нов., средња 6 ф. 20—40 нов., лакша роба 6 ф. 20 нов. Наполица по каквоћи 5 ф. 60—80 н. Зоб. по каквоћи 5 ф. 50—60 н. Јечам 4 ф. 30—60 н. Кукурузи стари фина роба на мање 5 ф. 50—80 н., на више 5 ф. 40—60 н.

Брашно, као што са горњих пијаца за иноземство брашно се пазари и разашиље, исто и наши млинови имадоше ове недеље пуно порука и разашиљања за Србију, Босну и Хрватску; осим тога беше знатног конзума у месту и оближњој нам околини. Цене су исте оне из прошле недеље.

Производи. Међу свим осталим производима наших бостанција пасуљ је данас први артикал, те му и цена од дана на дан све виша бива. Бели крупан 8—8 ф. 50 н., пасуљица 9 ф., жути 7 ф 50 н. Нов бели 9 ф. Кромпир 2—2 фор. 50 н. Купус 2 ф. 50—3 ф.

Маст и сланина, како на горњим пијацама тако и код нас мали промет, и цене на ниже падоше. Маст на већи квантум 48—49 ф., сланина сушена 18—50 ф., паљена дебела 54—55 фор. од 100 кгр.

Свињи угојени преко све недеље без што знатнијег посла; цене без промене. Матори тешки 33—34 н., средњи 35—36 н., млади лаки 36—38 н. од 1 кгр.

Мршавих је свиња сад при крају недеље пазарено нешто више; цене ниске. Полгодишњаци 8—10 ф., годишњаци 14—18 ф., матори 20—22 ф. од пара.

Овци Ове је недеље преко 1000 комада оваца из Србије на нашу пијацу догоњено. Наши овчари су такођер своју робу гонили на продају, те је пијаца јако препуњена била. Цене су на горњим нашим пијацама ниске; исто се јавља и са иноземских пијаца, да цене све то на ниже овчијем месу падају. На нашој се пијаци плаћају 8—11 фор. од пара.

Теоца врло мало приспева на пијацу те су цене све то више; плаћа се за младе лаке 9—11 ф., средње 13—14 ф., теже старије 15—18 ф. од комада.

Вино и ракија преко целе недеље при промету у средњу руку; цене су без промене оне од прошлог извештаја.

*

На будимпештанској пијаци од 5. (17.) септембра. Житарска радња. Пшеница јако нуђена; куповању добра воља. Тенденција чврста. Промета 20—24000 м. ц. Цене се потпуно одржале. Остала зрна слаб промет, цене без промене.

Пазарено је пшенице потиске, тешке 80. 79·7 79 све по 7 ф. 90 н.; 78·5. 7 ф. 70 н.; 77.5. 7 ф. 60 н.; 76·5. 7 ф. 55 н. Пештанске 79·5. 7 ф. 75 н. 78· 7 ф. 70 н., 77·5. 7 ф. 65 н.; 77· 7 ф. 60 н. Стопобеоградске 77.5· 7 ф. 65 н., Бечкеречке 77·4. 7 ф. 45 н. Сенћанске 78. 7 ф 80 н. 77·5. 7 фор. 77½ н. Бачке 79. 7 ф. 90 н., Бајске 77. 7 ф. 50 н. Банатске 80·5. и 77.8. 7 ф 90 н, 75·5. 7 фор. 32½ н. 77· 7. 20 н. Са горње Тисе 80. 7 ф. 75 н., 79· 7 ф. 45 н. Све на три месеца.

Јечам по каквоћи 5 ф. 35 н.; 6 ф. 40 н и 6 70 н. Кукуруз 5 ф. 57—67 н. Готова роба за гот. новац.

Термини, после малог попуста и опет се цене повратиле. Пшеница за пролеће 7 ф. 93 н.; 7 ф. 88 н.; 7 ф. 90 н.; јесења пшеница 7 ф. 23 н.; 7 ф 18 н.; 7 ф. 20 н. Кукуруз мај-јјни 5 ф. 48 н.; 5 ф. 54 н.; 5 ф. 47 н.; за септембар-октобар 5 ф. 80—78 н. Зоб за пролеће 6 ф. 72 н.; 6 фор. 67 н.; 9 ф. 70 н.; за јесен 6 ф. 29 н.; 6 ф. 22 н; 6 ф. 25 о. Репица кол 10⁶/₈.

Производи. Слаб промет код свију производа. Маст и сланина без промене. Маст варошка 48 ф. до 48 ф. 50 н. Сланина ф. 49—49 ф. 50 н.; сушена 54—55 ф. Шљиве српске у врећи 95—100 ком. 7⁵/₈; босанске окт.-новемб. 85—90 к, 8 ф 75 н. Пекмез славонски септ.-окт. 15 ф. 35 н.; готова роба 15 ф.; банатска готова 14 ф. 50 н.

Свињска пијаца. Посао без промене. Плаћани угарски мат. тешки 44—45 н.; млади тешки 47½—48 н.; средњи 47½—48 н.; лаки 48—49 н. Сеоски тешки 45—46 н.; средњи 47—47½ н.; лаки 47—48 н. Српски транзито тешки 47½—48 н.; средњи 48—49 н. од 1 кгр.

*

Продаваће се на судској лицитацији.

(У Троједници)

28. септембра 11 с. пре под. непокретн. Тине Вујичић број 80. вредне 2000 ф., на лицу места у Рачи. — 28. септембра 10 с. пре под. непокретн. општине Шкаре, број 664. вредне 601 ф., код општ. куће у Шкарах. — 28. септ. 10 с. пре под. некретн. Ане Манојловић број 21. у Вранићу; кр. кот. суд. Пожега. — 28. септ. 10 с. пре подне некрет. Кате Паунић (на захтев Берната Розенцвајга); број 179. вредних 950 ф., у Лединци. — 28. септембра 9 с. пре подне некретн. Николе Мауковића број 33. вредне 2518 ф., у Шиду. — 26. септембра 10 с. пре подне некретнине ерара, бивше Танасије Сремца број 13. у општ. Боване. Дражба код порез. власти у Вировитици. — 28. септ. 10 с. пре под. некретнине ерара, бивше Мате Мартиновића број 26. у општ. Кондрић, дражба код порез. звања у Ђакову. — 26. септ. 10 сат. пре под. некретн. задруге Смајић број 29. вредних 1863 ф., на лицу места у Чађавици. — 25. новембра 10 с. пре под. некрет. задруге Бискуповић број 28. вредне 300 ф, у Беспрми. — 5. октобра 10 с. пре под. некрет. Виктора и Вилхелмине Вирањи. вредне 1870 ф., Ладимиревцих. — 3. децембра 9. сат. пре под. некрет. Августина Дурбешића бр. 291 и 733. вредне 2932 ф., у Гробнику. — 1. децембра 10 с. пре под. некретн. М. Ч. број 180. општ. Рума, вредне 7100 ф., код. кр. кот. суда у Руми. — 3. децембра 9. с. пре под. некретн. Ј. Н. број 336. вредне 2500 ф., у Вуковару. — 28. септ. 10 с. пре под. некретн. Саре Огненовић број 5. вредне 2170 ф., у Буковици. — 19. новембра 10 с. пре под. некрет. задруге Врањешевић бр. 21. 300 ф., у Пецком. — 13. октобра 10 с. пре под. некретн. задруге Нишевић број 18. у Глинском Тртнику. — 30. септембра непокретн. задруге Медак (Клобучар) сада вис. ерара у више парцела, писмене понуге на порез. звање у Карловцу. — 5. децембра 9 с. пре подне некретн. за Мате и Јеле удове Марековић, Имбре Југ, број 5, 48 и 49 општ. Чичка Пољана, вредне 4275 ф., на лицу места у Чичкој Пољани. — 28. септ. 10 с. пре под. некретн. Јанка Медарића број 5. вредне 3503 ф, на лицу места на Нове Чиче. — 17. новем. 2 сах. по подне некретн. задруге Миоковић, број 132. општина Велика, 1655 ф. 60 н.; код куће овршеника у Горици. — 4 децембра 10 сати пре подне некретн. оставине Андре Фиолића, број 249. вредне 216 фор.; на лицу места у Десинићу. — 8. октобра 3 сата по подне некретнине Лацка Доминића, број 170.; у Кошници. — 14. новембра 10 сати пре подне некретн. задруге Циглар, број 66. вредне 1038 ф. у Дубровици. — 28. септембра 3 сата по подне некретн. Мије и Тоше Шолића, и Вероике и Јосипа Шолића, број 326. и 450.; у Радовљу. — 10. октобра 10 сах. пре подне некретн. Розине Сабљар, бр. 584. вредне 1500; у Драганићу. — 10. октобра 10 сати пре подне некретнине задруге Томашевић, к. број 18.; у Окићу. — 10. октобра 3 сата по подне некретн. Томе Кружића, број 142. вредне 2372 ф.; у Задоборју. — 4. децембра 10 сати пре подне некретнине Стевана Трнинића број 4. вредне 1320 ф.; у Глинских пољанах. — 5. децембра 10 с. пре подне некретн. А. Ђ. број 199 општ. Бреги и Тополе; вредне 550 ф. у Брегих. — 4. децембра 10 с. пре подне некретн. М. А. бр. 75 општ. Кукујевци; вредне 3300 ф. код општин. куће у Кукујевцих. — 26. септ. 10 с. пре под. некретн. С. В. број 244; вредне 485 ф. у Сењу. — 4. децембра 9 с. пре под. некретн Маре Иванић број 46; вредне 3168 ф. у Осеку. — 26. септ. 10 с. пре подне некретн. Мије Коморића број 28; вредне 1485 ф. у Сувскомдолу. — 12 октобра 3 с. по подне некретн. Антуна Барбека број 368; у Буковцу. — 12. окт. 10 с. пре под. на захтев кр. финансијскога ерара, некретн. Николе, Нестора и Пере А. број 91. вредне 1648 ф.; у Борову. — 13. октобра 10 сати пре подне некретн. Ђ. В. и С. М. број 1010. вредне 1500; у Руми. — 28. септембра 9 сати пре подне некретн. А. Д. број 810; у Земуну. — 12. октобра 9 сати пре подне некретн. С. Ж. број 235.; у Шишатовцу. — 10. октобра 11 сати пре подне непокрет. задруге Д. бр. 61.; у Белом брду. — 16. октобра 9 сати пре подне, некретнине П. Ј. П. бр. 111. вредне 3465 ф.; у Бачинцих. — 28. септембра 10 сати пре подне некретн. Јосипа Молнара број 16. вредне 2046 ф.; у Црном лугу.

Уредништву „Заставе“ стигла је на приказ ова књига:

Апостоли и еванђеља у празничне и недељне дане преко целе године. За школу и домаћу потребу. Од епископа Платона са 24 одабраних и лепо израђених слика. Издање српске књижаре браће М. Поповића у Н. Саду. Цена 80 новч. 1885. године. 360 страна.

Распис награда.

„Матица Српска“ расписује из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије за год. 1886. награду од 50 дуката с роком до 31. децембра 1886. за тему:

„Да се расправи какво суврмено економско или здравствено питање, које би имало посебну важност за наше крајеве.“

Уједно се напомиње, да су из исте задужбине с роком до 31. децембра о. г. расписане ове награде:

1. Историја српске новије књижевности од како се у њој појавио Вук Ст. Караџић па до данас. — Награда 50 дуката.
2. Расправа о Буњевцима. — Награда 100 дуката.
3. Популарна естетика за одраслије Српкиње. — Награда 50 дуката.
4. Историја Срба у Угарској од најстаријих времена па до данас. — Награда 100 дуката.

Ако на те расписане награде не стигне ни једно дело, главна скупштина овластила је књижевни одбор, да на ново распише те награде с роком до 31. децембра 1886.

Самостална дела за расписане награде не могу писци послати под својим именом, већ ваља да на делима својима метну какав натпис или знак. Име, презиме, карактер и место, где станује списатељ, ваља у особитом писму написати, писмо запечатити и обележити га оним истим натписом или знаком, који је с поља на делу. Под именом писаца послана дела неће се узимати у обзир нити издавати на оцену.

Само ће се она писма отворити, на којима је исти натпис или знак, који се налази и на делима, којима се награда досуди. Остала ће се писма спалити.

Рукописи се не враћају.

Награда се издаје тек онда, кад писац поднесе дело наштампано, осим ако с „Матицом“ о томе, што друго не уговори.

Писац је дужан од свог награђеног дела, кад га штампа, уступити „Матици“ 25 комада.

Из главне скупштине „Матице Српске“ у Новом Саду 31. августа (12. септембра) 1885.

Председник „Матице Српске“:
А. Хаџић, секретар. **др. Ђорђе Натошевић.**

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ.

ШКОЛСКИМ ВЛАСТИМА И ОДБОРИМА

препоручујемо сад из штампе изашло дело

АПОСТОЛИ и ЕВАНЂЕЉА

У ПРАЗНИЧКЕ И НЕДЕЉНЕ ДАНЕ ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ
ЗА ШКОЛСКУ И ДОМАЋУ ПОТРЕБУ, ОД ЕПИСКОПА ПЛАТОНА
са 24 одабраних и лепо израђених слика.

СЛИКЕ СУ ОВЕ:

Исус Христос.
Рођење Христово.
Бегство у Египат.
Богојављење.
Духови.
Преображење.
Мати божија.
Св. вел. Димитрије.
Свети Никола.
Свети Сава.
Свети вел. ђорђе.
Исус благосиља децу.
Улаз Христов у Јерусалим.

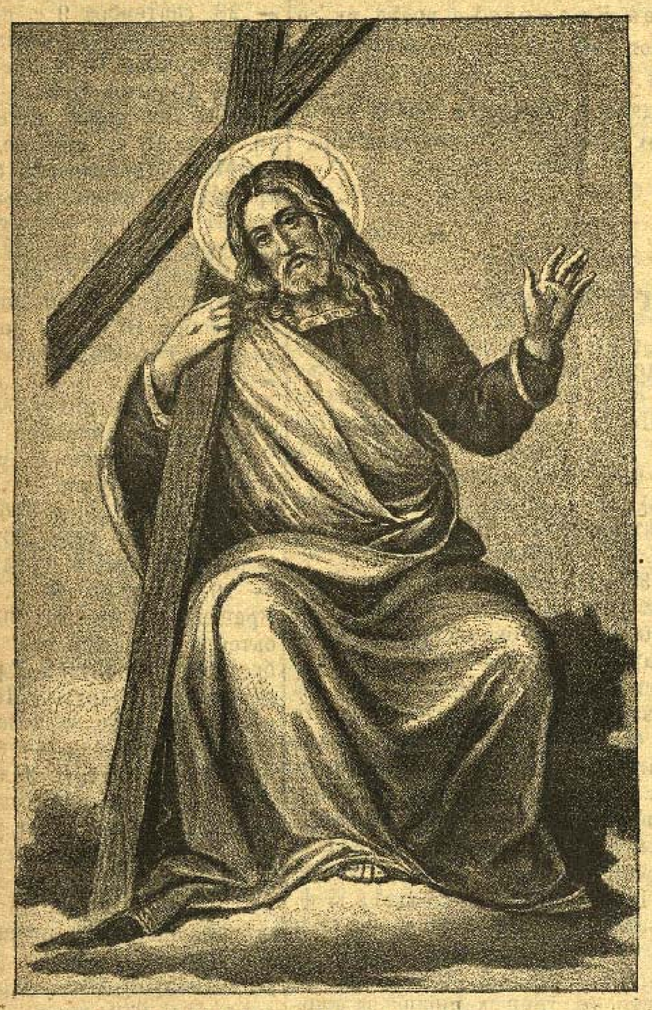

Милостиви Самарјанин.
Блудни син.
Исус у гетсиманиском врту.
Исус иде на Голготу.
Исус на крсту.
Исуса полажу у гроб.
Ускрс.
Ученици буде Христа да утиша буру на мору.
Мојсије у ковчегу.
Мојсије прима десет заповеди.
Давид убија Голијата.

Цена је 80 новчића

ко на више купи **дајемо 25 процената попуста** (а књижарима књижарски рабат.)

СРПСКИ КЊИЖАРИ
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

У Новом Саду 1. септембра 1885.

ЈОШ НЕКА ЈЕ НА ЗНАЊЕ

да такођер сваку школску књигу, ма чијег издања, имадемо на стоваришту — и да на свима тим књигама дајемо отпуста **12 процената.**

Изашао је

„ЈАВОР“

БРОЈ 36.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: **Змај Јован Јовановић.** Уредник: **Др. Илија Огњановић.**

Садржај:

Једноболци. Од Змаја Јована Јовановића. — Књижевник и гостионичар. Приповетка из живота. Од В. М. (Наставак.) — Из Петефијиних „Ђулића увелака“ пише Раде из „Дружине Слоге“. — Син пустиње. Историјска приповетка од Нике Грујића-Огњана. (Наставак.) — Звездо моја на висини. Од Т. — Борба Марка Миљанова с Пеком Павловићем. Црта из црногорскога живота од Ј. Холечека. Превео с руског Стева Ј Радосављевић. (Наставак.) — Од кад постоји наша земља? По дру Клајну. В. Мladеновић. (Наставак.) — Листак. Руски гроф, списатељ и — чизмар. Написао кнез Рита. — Друштво. — Матица Српска. — Разно. (Астрономска открића). — (У Чини одавна постоји особита метода еманципације женскиња). — Нове књиге.

„Јавор“ излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1·50.

У Н. Саду о Малој Госпојини

ИЗДАВАЧИ „ЈАВОРА“
Књижара Луке Јоцића и др.

Изашла је из штампе и послата нам је на приказ брошира:

ПАРНИЦА ЛАЗЕ НАНЧИЋА

ЗА ЧЛАНАК „ОМЛАДИНИ.“
Од Срдана

Наручбине се шаљу: Ивану Ј. Ивањићу у Вршац.

Цена је брошири 15 новчића.

Ред пловидбе.

Локална лађа између Каменице и Новог Сада, **„Нимфа“** вози:

Из Каменице у Нови Сад:
Пре подне: у 5, 6, 8 и ½10 сати
После подне: у ½2, ½4, 5 и ½7 сати
Из Новог Сада у Каменицу:
Пре подне: у ½6, 7, 9 и 11 сати
После подне: у ½3, 4, ½6 и ¾7 сати

Свецем и недељом после подне неће бити пловидбе по овом реду, већ по потреби.

Карте повратнице важе само за онај дан, кад су извађене.

Каменица 7. (19.) септ. 1885.

Подузетништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај на место српско вероисповедног учитеља у Башахиду, с којим је скопчана годишња плата од 450 фор. 3 ланца добре ораће земље, на коју црк. општина порез плаћа, слободан стан и сламе за пећ колико треба. Учитељ је дужан законом прописане предмете предавати, у цркви при богослужењу појати и школску децу у појању обучавати. Који жели ово место получити, нека иструирану молбеницу до 1. октобра о. г. (када ће се избор обавити) потписаном председништву пошље. — Из седнице м. шк. одбора, држане у Башахиду 1. септембра 1885.

П. Димић, парох и м. шк. управитељ. **Петар Мерић**, парох и м. шк. одбора председник. 2—3

ОБЈАВА.

Од стране управног одбора за заједничко руковање ритских земаља у тителском и жабаљском срезу, овим се до општег знања ставља, да ће се за време од дана закупа 1885. до 15. августа односно 15. октобера 1886. за готов новац сљедеће ритске земље у парцелама од 5. јутара и по жељи у већи комплекси под закуп издавати, као:

400 јутара у ограђеном чурушком риту I. залив.
700 „ „ „ ковиљском „ VI. „
500 „ „ „ каћком „ VI. „

Дражба истих земаља држаће се на лицу места, и то:

24. октобра 1885. по нов. кал. у чурушком риту
11. „ „ „ „ „ „ ковиљском „
14. „ „ „ „ „ „ каћком „

Ближи услови могу се сазнати у Тителу у писарни одборској.

П. Т. закупници позивају се у одређеном времену на лице места.

Славно поглаварство умољава се, да ову објаву међу својим становиштвом обнародује.

У Тителу 15. септембра 1885.

Председник управ. одбора
Станојевић

2—3

РАКЕТЛИ
и
БЕНГАЛСКЕ ВАТРЕ

У СВИМА СОРТАМА
препоручује за наступајућу бербу
П. РОМАНОВИЋ
у Новом Саду.

3—3

ГАЛАНТЕРИЈСКА, НИРНБЕРШКА, ПАМУКА
И ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ЂОРЂА ПЕТКОВИЋА

у Ст. Бечеју

потребује једног млађег помоћника и једног шегрта. 2—3

ПОЗИВ.

Објављујући овим п. н. општинству у Сентомашу и околини, да се овде оснива новчани завод под насловом: **„I. сентомашка српска задруга за узајамно помагање и штедњу“**, позивамо свакога пријатеља те установе, да се узимајући што више честица задружних, пријави најдаље до 31. октобра ове год. по нов. кал. потписаној привр. управи и упише за члана За једну честицу уплаћује се недељно 20 нов. а. вр. а у име уписнице од сваке честице једном за свагда у напред 50 новч. а. вр Ближе одредбе статута могу се увидети и сазнати у привр. управе.

Сентомаш, 5. септембра 1885.

Привремени управитељ
Милош Рунић, трговац.

1—3

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Г. ГЕОРГИЈЕВИЋА
у Новом Саду 1—3

потребује једног од млађих помоћника, који је српском, немачком и мађарском говору вичан.

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА
ДАНИЛА ГЕРГУРОВА
У СОМБОРУ

потребује једног спомоћника, који може одма ступити. Вешти продавци добре, детајлисте и вични српском, мађарском и немачком језику имају првенство; исто тако један шегрт ваљаних родитеља има отворено место. 2—3

ЗА ВИНОГРАДАРЕ

препоручује за идућу бербу од њега прављене
МАШИНЕ ЗА КРУЊЕЊЕ И ГЊЕЧЕЊЕ ГРОЖЂА
(Rebel- und Kwetschmaschienen.)
Андрија Дим,
тишлер-мајстор, богдански сокак
у Новом Саду.

ГОСТИОНИЦУ
и
СВРАТИШТЕ

отварам од 1. октобра 1885. године
„КОД ЗЛАТНОГ ЛЕНГЕРА“
у Старом Вуковару у кући г. Алексе Пауновића, бившој Хорватовићевој. Са добрим пићем, пештанским пивом и укусним јелом уз најповољнију цену госте моје задовољићу.

С поштовањем
МИША РАЈНОВИЋ.

2—3

ФРАЊЕ ХРИСТОФА
БЛЕШТАВИ
ЛАК ЗА ПОД,
без мириса је и брзо се суши.

Са својих практичних особина и једноструких у употреби згодан је за самосвојно лаковање патоса. — Има га у разним бојама (које су као год и масне) а и без боје, који патосу само блеска даје.

Угледи и упутство за употребу налазе се код стовариштa.

Фрања Христоф, Берлин и Праг.
Проналазач и творничар правог блештавог лака за под.
Стовариште у Н. Саду код Љ. Стефановића.
5—6

НЕМА ВИШЕ
ГЛАВНИЦЕ У ЖИТУ!
N. Dupuy-ев квас за семе

Радикална метода квашења против главица у житу, награђена и препоручена од многих друштава и славних економа. У завежљају за **200** и **100** литера семена по

30 и 15 новч.

Да би гг. економе сачувао од имитација, молим, да се потражују искључиво завешљаји с мојом штитницом, мојим именом и мојом адресом

Chemisches Labaratorium
von N. DUPUY
Wien, Windmühlgasse 33.

Главно стовариште за Нови Сад и околину:
Љ. СТЕФАНОВИЋ,
код „три главе шећера.“ 2—8

СТОВАРИШТЕ МУШКИХ И ЖЕНСКИХ ХАЉИНА
БЕРНХАРДА ФИШЕРА

У НОВОМ САДУ (ЋОШАК КОД ГВОЗДЕНОГ ЧОВЕКА.)

Част ми је јавити велештованим муштеријама мојим из Н. Сада и околине, да сам напустио своју пређашњу трговину с хаљинама у футошкој улици и да сам сада исту спојио од 1. јуна 1885. са својом конфекцијоном трговином за господу и госпође, на пијаци, на ћошку гвозденог човека.

Уједно умољавам штовану публику за посету и куп, у мом богато асортираном стовариштy готових мушких и дечачких хаљина по најновијем фазону и т. д. По најјефтинију цену горњих капута, салонских хаљина, ловачких, спаваћих и зимских капута, бунди за варош и за пут и т. д.

Увек имам велики избор у женским конфекцијама, које набављам из прве бечке, са свог изврсног укуса приповвате конфекцијоне творнице Д. Фишлових синова. Ко жели том набављамо с мером наручене огртаче за кишу, палетоте, јакнице, женске бунде и остале женске конфекцијоне помодне артикле.

Осим тога држим и богато асортирано стовариште шешира за господу и за дечаке, цилиндра из бечке дворске шеширцијске творнице **P. C. Habig-a.**

Слободан сам особиту пажњу штоване публике обратити на карлсбадске ципеле. за господу, госпође и децу, које се у Угарској једино код мене могу добити.

Најзад имам богат избор помодних артиклова сваке врсте а нарочито кравата, крагнова, маншета, рубља, кишобрана, путничких торба и путничких сандука, ципела за господу, госпође и децу.

Не плашим се ни трошка ни труда а трудићу се да своје муштерије задовољим брзом и солидном послугом и јефтиним ценама.

Молим, да ми се до сад поклоњено поверење и на даље поклони и да ме и даље препоручи.

С велештовањем
БЕРНХАРД ФИШЕР, пијаца, на ћошку гвозденог човека. 3—

Власник и издавалац Милица Свет. Милетића. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.